

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
20 decembre st. v.
1 ianuarie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 51.

ANUL XXVIII.
1892.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{3}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Moș Crăciun.

I.

În această căsuță, al cărei înveliș geme sub greutatea zăpezii, iar pereții i se clătină de suflarea furiosului viscol, să intrăm puțin. Este locuința unei familii sărace. Pe când sate și orașe resună de pregătirile voioase ale Crăciunului, aci nu resună decât gemetele durerii, suspinele năbușite ale lipsei, scrișnirea disperării.

Păreții sunt reci, căci în sobă abia se mai vedea licărind câțiva cărbuni, tot ce a mai rămas dintr'un braț de lemn imprumutat dela niște vecini săraci. Singurul care mai putea să muncască din locuitorii acestei case era părintele. Dar și el de câteva zile a căzut victimă unei întâmplări nenorocite. Alunecând pe ghiță sub greutatea unei sarcini, și-a scrintit piciorul, și acum zace, cu fața ascunsă în mâni, într'un cap al patului care se întinde dela un perete la celălalt. În capul opus stă ghemuită mama, care și ea nu mai poate munci, căci tot cosând pentru acei cari plătesc lucrul din trei zile întregi cu cât nu se poate îndestulă stomacul nici într'o zi, a orbit.

Între dâșii stă culcat un copilăș ca de vr'o patru ani, un băiețel cu fața suferindă, dar dulce și frumoză. Nefiind bine îmbrăcat, a recit, iar acum zace și el între părinții sei.

Din când în când se ridică cu greutate, se rașimă

în cot și se uită prin mica ferăstră. Vede trăsurile trecând în sus și în jos, încărcate cu pachete. El bănuiește ce sunt în acele pachete, căci ochii i se umplu de lacrimi, dă un gemet și iar cade jos. Mama întinde mâna, o mână uscată de slăbiciune, cu care îi pipăie fruntea, îi șterge lacrimile, îi spune cuvinte mângâioase și rămâne iar nemișcată ca o statuă.

Singura ființă care umblă în această casă este o copilă ca de vr'o nouă ani, cu fața serafică, cu ochii vii și mângâioși, îmbrăcată c'o rochie de flanelă roșie, încălțată cu pantofi de veră, cu un șir de mărgelile albastre la gât. Este sora. Ea se uită la frățiorul ei cu atâta iubire și compasiune, încât copilul, simțind farmecul ochilor ei, se scolă și se târește până în marginea patului. Sora se apropie și ingenuche lângă el. Capetele lor se lipește unul de altul și un duos dialog începe între dâșii.

— Tot de dore, Lică? — întreabă sora sărutându-l pe ochi.

— Da, dar mi-ar trece, Nico, decă așa ave și eu... știi tu... un călușel de lemn, cum am vădut la băiețelul avocatului. Ce frumos călușel! Este cenușu. Are șeuă cusută cu fir. Hățurile îi sunt de panglici. În frunte are o țință de aur... Am vădut cum îl incalcă băiețelul. Ce bine sta! Par' că era Ducipal. Dec' așa ave și eu unul!

— Dar un așa călușel, Lică, este scump, și tata nu mai poate munci. Așteptă când s'o face sănetos, și atunci îți cumpără.

— Atunci! — repetă el, clătănând din cap.

DOCTORUL ASSAKY.

Și o roșiață vie suindu-i-se în față, un acces de tuse îi sguđue cumplit peptul, îl sugrumă. Nica îl rădică în brațe, îi rađimă capul de umărul ei și-i frēcă ușor gâtul pentru a-i ajuta respirația. Dar tusea nu încetă. Fața copilului invineți și capul îi căđu môle pe sînul fetei.

— Tată, móre Lica! — strigă ea speriată.

Tatăl se sculă, dând un gemet de durere, la care răspunse un răcnet de desperare; eră biéta mamă care se apropiá. Ea luă copilul în brațe și începú să-l legene, strigându-l cu cele mai dulci numiri.

Ca cum sînul mamei ar fi fost isvor de viétă, Lică resuflă, fața i se însenină și acățându-se cu brațul de gâtul ei, închise ochii repetând: «Un călușel!... Aș vré un călușel!»

— A să-ți cumpere tata, puiule, când s'o face sănėtos, — îi dișe mama-sa mângăindu-l pe frunte și legănuđu-l.

Copilul după câteva minute adormi, cu gândul tot la călușel, așá că începú să viseze și să murmure: «Ce cal frumos! Să-i dau orz. Să-l țiu la grajd! Să pun o pătură pe el, să nu tușescă, să nu-i fie frig!»

La cel din urmă cuvėnt mama se scuturá, ca și cum atunci și-ar fi dat sėma de frigul care începuse în casă.

— Petre, — dișe ea, — dar nu-ti pare că este frig?

— Frig?... Da, mamă! răspunse el cu o voce surdă; iar fața luă o espresie atât de sfășietóre, încât copila își împreună mánile și se uită la dėnsul cu atăta milă și mângăiere în ochi, încât tatăl remase fascinat.

După câteva minute de tăcere, el făcú un semn fetei care se apropiá.

— Vino, — îi șopti el, scoțėndu-și din deget inelul căsătoriei, — iaca inelul acesta... Este de aur... Du-te și-l amanetėză... apoi cumpėrá lemne, pâne și mere.

— Bine, tată, — îngănă fata, luând inelul și sărutându-l.

Petre își lăsă capul greu pe căpėtėtiu, ascundėndu-și fața în velință.

Nica luă iute o glugă și ieși ușor, închidėnd ușa după dėnsa.

II.

Afară viscolul își intețią furia, spulberând zăpada în tóte părțile, sguđuind ingrădirile și frăngėnd crăcile copacilor.

Pentru cei cari se rėsfață în indestulare este o plăcere d'a umblá pe asemenea timp; dar vai de aceia cari nu sűnt îmbrăcați și încălțați bine pentru a-ș ríde de asprimea iernei!

Nica nu mănecase în acea đi decăt un codricel de pâne. Șciind lipsa debani cari începuse a bántui în casa lor, ea se privá pentru a face celorlalți parte din puținul ei. Măncá numai atât cât îi trebuia pentru a se ține pe picioare.

Când viscolul o isbi în față, ea se clătina și-și puse iute gluga în cap. Incrucișá mánile pe pept și o luă la fugă prin zăpadă, spre centrul orașului. Obrajii ardeau sub ninsóra pe care vėntul i-o aruncá în față.

Cotind într'o stradă, ce eră mai adăpostită contra viscolului, ea se oprí să rėsufle și să se orienteze.

Mulțimea umblá în tóte părțile, unii în trăsuri, alții pe jos. Tóte ferestrele magaziiilor erau încărcate cu lucruri pentru serbători, ațitand în trecėtori dorința d'a cumpėrá.

Nica trecú, aruncând priviri jinduitoare la ferestrele băcanilor, șuncarilor, pitarilor. Când vėđu ferestrele unei magazii cu jucării, ea își puse mánile la ochi și fugi înainte, murmurând: «Lică, bietul Lică!»

Se oprí 'nainte a unui giuvaergiu, și după ce-și aruncá ochii la ferėstră unde erau grămădite tóte acele ornamente cari au fermecat și vor fermecá ochii secșului frumos, fie din ori-ce trėptă ar fi, se apropie de ușă, intinse mána la clantă, deschise și intră cu inima tremurândă.

Giuvaergiu, o mutră cu ochelari, barbă roșie și peștrui pe obraz, sta la mėsá lui și lucrá...

— Ce vrei, ángerășule? dișe el ridicând capul și uitându-se la față. — Cercei... Am fórte frumoși pentru ma-ta.

— Domnule, dișe Nica tremurând și intinđėndu-i inelul, — tata, mama și frățiorul meu sűnt bolnavi... Nu mai avem bani, nici lemne, nici mănecare. Te rog a ne da ceva pentru acest inel, și când tata va fi sănėtos, îți va intórce cu dobândă.

Ochii giuvaergiuului scánțeiara, luând inelul, și un zimbet reu îi increți fața. Trase sertarul și aruncá inelul acolo, apoi apucând pe Nica de ureche o trase cu asprime, dičėndu-i:

— Hóto, l'ai furat!

— Vai, domnule, ce spui! strigă fata, podidind-o plánsul.

— Fugi d'ací séu te dau pe mána unui sergent să te ducá la poliție.

Și luând-o de umăr, o imbrănci afară, închidėnd ușa după dėnsa.

Ea de desperare séu slábiciune, se impletici și căđu jos leșinată. Trecėtorii se grămădiră în giurul ei. Nu observase inse nimeni, că ea fusese imbrăncită din giuvaergerfe, așá că giuvaiergiul se uitá cu nepăsare prin ferėstră.

Un sergent fu chemat indată de mulțime. El luă pe copilă în brațe, o puse într'o birjă și o duse la farmacia cea mai apropiată.

Acolo, mulțumită ingrigirilor date, Nica își veni în cunoșcință. Mai mulți bărbați se grămădiseră în giurul ei. Unul din aceștia, un bėtrán cu barbă mare și albă o întrebá pentru ce a leșinat.

Ea spuse în câteva cuvinte ceea ce pățise, cum și starea tristă în care lăsase pe părinții și frățiorul ei, frățiorul ei mai cu sėmă care se bolnăviseră de dorul unui călușel de lemn.

Doze lacrimi luciră în ochii bėtránului, alunecară pe obrazii lui și i se rostogoliră ca doue diamante în barba-i arginție.

Ordoná să dea copilei un páhăruț de vin cu un pesmet ceea ce o inviorá. Recomandánd-o ingrigirei farmacistului, ieși urmat de sergent.

Peste câteva minute el se întórse cu sergentul încărcat de mai multe pachete. Desfăcú unul din care scóse o päreche de șosoni pe cari îi puse în picioarele copilei: din alt pachet scóse un paltonaș cu care o imbrăcá. Apoi îi dete inelul dičėndu-i:

— Iaca inelul tatălui teu. Pune-l în busunar. Și acum să mergem acasă.

Bėtránul se sui cu Nica într'o birjă. Sergentul aduse celelalte pachete și le puse dinaintea lor.

Cum fata spusese locuința părinților ei, bėtránul indreptă pe birjar.

Se 'noptase de mult. Viscolul își intețią furia, șuerând ingrozitor și amenințând să stingă luminile felinarelor cari, cu cât se depártau de centrul orașului, cu atât se răriiu mai mult, ca cum săracii n'au trebuință de lumină.

Cu multă greutate nimeriră casa într-o stradă intunecată și pustie.

Nica alergă 'nainte, aprinse singurul căpêței de luminare ce le mai rămăsese și când bătrânul intră, se cutremură simțind frigul în care trăiau acei martiri ai sărăciei.

Petre, Maria și Lică se uitau cu uimire la frumosul bătrân a cărui barbă strălucia ca argintul. Birjarul aduse pachetele. După ce bătrânul îi șopti câteva cuvinte, el ieși. Se auzi plecarea trăsuri.

Petre spuse necunoscutului cauza care-l adusese în acea lipsă grozavă. Nu terminase încă când trăsura se întorse și birjarul intră cu un mare braț de lemne.

Peste câteva minute o căldură binefăcătoare se răspândi în acea locuință care până atunci fusese rece ca mormântul.

Lică nu-ș mai luă ochii dela pachete. Bătrânul, zimbînd, desfăcu un pachet din care scose o frumoasă sabie cu centuronul ei, o puse 'nainte băiatului care dete un strigăt de bucurie. Mai desfăcu un pachet și scose o strălucitoare chivără de ulan. Când fu la al treilea pachet, cel mai mare, bătrânul se oprî, ca și cum ar fi ostenit, dar uitându-se zimbîtor la copil care nu-ș mai sătură ochii de darurile primite. Când desfăcu cel din urmă pachet, Lică bătî în palme de bucurie, vîdînd un cal mult mai frumos decît acela ce vîduse la băatul avocatului.

Apropiindu-se de Ion, bătrânul scose din portofoliul său câteva bilete ipotecare pe care i le dete dîcîndu-i:

— Curagiul!

Ion îi apucă mînile și le sărută plîngînd, ne mai putînd vorbi.

Când necunoscutul plecă spre ușă, Nica i se puse în cale și sărutîndu-i mîna, dîse:

— Domnule, dar cînd ne vom ruga lui Dumnezeu pentru dta, cum să-ți dîcem?

— Numele meu? — respunse bătrânul zimbînd. Sînt moș Crăciun. Dar n'aveți să mulțumiți mie, căci aceste daruri sînt cumpărate din averea unei dîmne mari...

— Și acea dîmnă? — mai întrebă Nica.

— Se numește Caritatea!

Și bătrânul perî în noapte.

GR. H. GRANDEA.

Cugetări.

Femeia cu acel bărbat, față cu care-i indiferentă, vorbește cu glas înalt; cu acela, pe care incape a-l iubi — șoptește, față cu acela pe care-l iubește deja — tace adînc.

*

Să nu te incređi în aceia, cari nu-ș iubesc părinții, căci aceia, cari nu-ș iubesc părinții, cum să mai iubescă pe alții?

*

Femeia care a rîs odată de bărbatul său, nu-l mai pôte iubi.

*

Spiritul vorbește în carte; sufletul se arată în figură.

*

Esti dator recunoștința dușmanilor tei, fie publici, fie privați; fără ei nu ai fi nici jumătate din tine însuși.

Cînd grigile vieții.

Cînd grigile vieții încep să me apese
Și dulcea mîngăiere nu vré să mai revie,
Și me cuprind ca 'n mreją dureri neînțelese —
Îmi pare lumea 'ntrégă o 'ntindere pustie,
Cînd grigile vieții încep să ne apese.

Me 'nchid de tîtă lumea și 'n ușă pun zăvorul,
Nu-mi trebe-atuncia nimeni povești să-mi mai intindă
Și vîntul să-și opréscă numai pe-o clipă sborul —
Ca mai ușor durerea să-o las să me cuprindă,
Me 'nchid de tîtă lumea și 'n ușă pun zăvorul.

Cînd grigile vieții încep să me apese
Și lumea nu-mi dă pacea ce nu-o găsesc în mine,
Căci singură durerea ce nu vré să me lese
E lécul suferinței, și par' că-mi face bine
Cînd grigile vieții încep să me apese.

La ce să privești lacom frumșețile din spațiu,
O luptă nesfîrșită se 'ntinde cît zărești,
Și dulcea armonie ce-o guști cu-așă nesațiu
Adese se conturbă cum nici nu mai gîndești,
La ce să privești lacom frumșețile din spațiu?!

E 'n luptă pretutindeni vieța și cu mîrtea
Și omul este jertfa ce cade mai întéu,
Că-i greu din cale-afară să lupți și să 'nvingi sîrtea
Ce șcie să-ți așede mîrtea sub căpêțéu —
E 'n luptă pretutindeni vieța și cu mîrtea.

Și picurul de rouă ca-o lacrimă se stinge
Și se consumă însuș pe-un sîn de floarea
Să-i pîtă da vieță, și cînd inima plînge
În lacrimi se înecă durerea cea mai grea —
Și picurul de rouă și lacrima se stinge.

Lăsați-me mai bine să me consum cu totul,
De dulcea mîngăiere la ce să ve ascult?
În mijlocul vieții sînt mort, precum e mortul
A cărui suflet sbîră prin alțe lumi de mult —
Lăsați-me mai bine să me consum cu totul!

V. B. MUNTESCU.

O exilată.

De Pierre Loti.

II

Lângă prințul moștenitor, în fiecare séră, la mica mesă familiară, se aședă dșóra Elena ***. Și dîn acéstă neconținută învecinare, incapea deja să se nască un sentiment care eră lesne de prevădut. Cel mai firesc lucru din lume eră ca un prinț, de douedeci și patru de ani, ținut cu asprime la tôte plăcerile vîrstei sale, trăind într'o vieță intelectuală și de manevre militare, să se inamoreze de o tineră veselă, strălucitoare, cu spirit, și de o inteligență superi_ora, singură, de altfel, pe care eră permis s'o vîdă în intimitate.

Acest roman, care se incapea aci, și pe care óre-care presă cîută să-l desfigureze, eră prin urmare simplu și onest cu totul. Cugetarea la o căsătorie, cît de

contrarie obiceiurilor stabilite, de sigur că eră singura ce se infățișă minții unui tiner crescut, ca prințul regal, in ideile puritane și incunghiurată de exemple ireproșabile; dșóra Elena *** nefiind in stare să întărite amururi trecătoare, ci din potrivă să-și alipescă puțin câte puțin și să reție o ființă, din cauza inteligenței sale vecinic deștepte.

Eram să plec, in nóptea următoare, la Constantinopol, și-mi aduc aminte de durerea de inimă pe care o simțiam dând remas bun reginei, plecând din acest palat pe care presimțiam că nu-l voi revedé.

Nu șcieam unde eră primejdia și de ce parte vântul cel reu eră să bată; dar din acéstă și din urmă, dela acéstă petrecere, mi-a remas inima ca inghetată.

Vedënd pe micile invitate la plecare sărutând frumósa mână regală, intrevëdui, la acele care se plecau cu mai multă devoțiune, asprime și uri, și, la suverana care le zimbiá, o nouă înțelegere, dar o bănuință indulgentă și nesfêrșită.

După un an, regina, fôrte greu bolnavă, a fost condusă mai întei in sudul Italiei, și apoi la Venetia. Avea nevoie, după cum se dicea, de aerul mai domol al mării și de statornica umezélă a lagunelor.

Cu adevêrat, se incepuse exilul.

Și aci, la Venetia, mi-a fost iertat ca s'o ved, tea din urmă órá...

III.

Venetia, vineri 14 august 1891.

La Venetia, intr'o diminetă de august, in dori de și.

Poftit de Majestatea Sa, soșesc, dela Nizza unde me aflam, ca să petrec aci doue zile scurte, tot ce mi-e iertat să fiu liber de serviciu de escadră.

D'abiá incepe să zărască ochii bine, când me cobor din trenul-express dela Genova, la gara Venetiei, care pare a fi o insulă mică. Lucrurile se ved nehotărît încá, in semi-luna cenușie dinaintea resăritului, un fel de cetă luminosă, cenușie, ca la începutul diminetilor de veră.

La cheiul gării, me urc int'o gondolă negră órecare acoperită, in care aci descinđi cum aiurea te urci intr'o birjă.

Plecând pe apa stătătoare din strade, intrând in curënd in mahaie vechi incurcate, in care ne intunecă un mic sfêrșit de nópte, intre niște case mari de sute de ani, dărăpánate, negrii, in cari nu e încá nici o mișcare. Și tãcerea acestor strade de apă te face să-ți aduci aminte de vre-un lugubru oraș Ys altă dată inecat de apă, și de peste care acum marea se retrage.

Apă, o rãspântie, de-odată spațiu și aer, in care lumina adonilor se revéd, și e magica splendóre a Canalului Mare, rãtându-se încá tãcut, in absoluta-i nemișcare, pretutindeni cu colóre-i cenușie, avënd ici și acolo din trandafiria colóre a aurorei.

Pe minunata Venetie, o revéd in astă diminetă, d'abiá uitându-me la densa; prețuește tocmai atât ca un accesoriu incântător, ca un cadru cam ideal, pentru figura tristă și blândă a reginei, pentru fața dinei pe care am venit s'o mai găsesc aci.

In altă rãspântie intunecósă, iarăș par' că ar fi intr'amurg. De-a doua órá, intrãm in strade strâmte, intre case vechi de marmoră cari par' că rãsar, negrii, din apa liniștită. Tot tãcerea diminetei și somnul. Când, in-

tãmplător, in depãrtări, la intrarea intr'o ulicióră intunecósă, s'aude un zgomot cadentat de vêsle, gondolierul meu dá un țipăt indelungat de alarmă, care se refrange intre zidurile umede ale clãdirilor, — căci aceste strade fără de trecători dau rãsunet de mormânt; — cineva, care nu putea încá să fie vedut respunde și, puțin după aceea se ivește o altă gondolă mare și acoperită, ca și a mea; cele doue gondole se încrucieșază după niște reguli anumite, lunecă una lângă alta, fără ca să se atingă...

Mintea fiindu-mi cu totul in altă parte, cu cât me apropiam, nu luai séma nici la drumul nici la directia luată; nici nu mai privesc... Și iată că o să trecem sub «Podul Amintirilor» al căruia nume e ieșit din modă ca o veche romanță, dar care totuș te impresioneză, vedënd-o in față atât de pe neașteptate... Și de odată privelișcea se lãrgește; largă, luminosă și trandafirfe, inaintea nóstră, — cari ieșim din intuneric — e Laguna-Mare; de-odată vedem tot, tótă splendóre Venetiei; aprópe, paletul Dogilor și leul dela San-Marco; dincolo, pe calalalt mal, vedënd in mijlocul apelor aurite ca o insulă din povești, San-Giorgio-Maggior, cu campanila și domul strălucind de rațele sórelui resă-rind. Acéstă priveliște, o clasică și vecinică minune, cunoscută de fiecare, vedënd miile de tablouri, dar in așa strălucire de auroră și de veră, încat cred că in nici o icónă zugrăvită n'a cutezat cineva să pue colori atât de strălucitoare, atâta roz, atâta roșu, atâta portocaliu pentru părțile luminoșe, atâta vioarfă și iris in cele umbrite.

Ajungem; sântem lângă palatul Danieli in care locuește regina.

Acest palat Danieli, in care odinórá Republica de San-Marco își primia ambasadorii, e un castel gotic, unul dintre cele mai frumoșe din Venetia continuând palatul dogilor și in aceeaș aliniare cu dënsul. Inlãuntru aceleași scări de marmoră, parchetele-i de mosaic și doue-trei săli cu tavanurile somptuóse. Dar in vremea acéstă de democrație a ajuns un otel vulgar in care ori-cine póte să descindă.

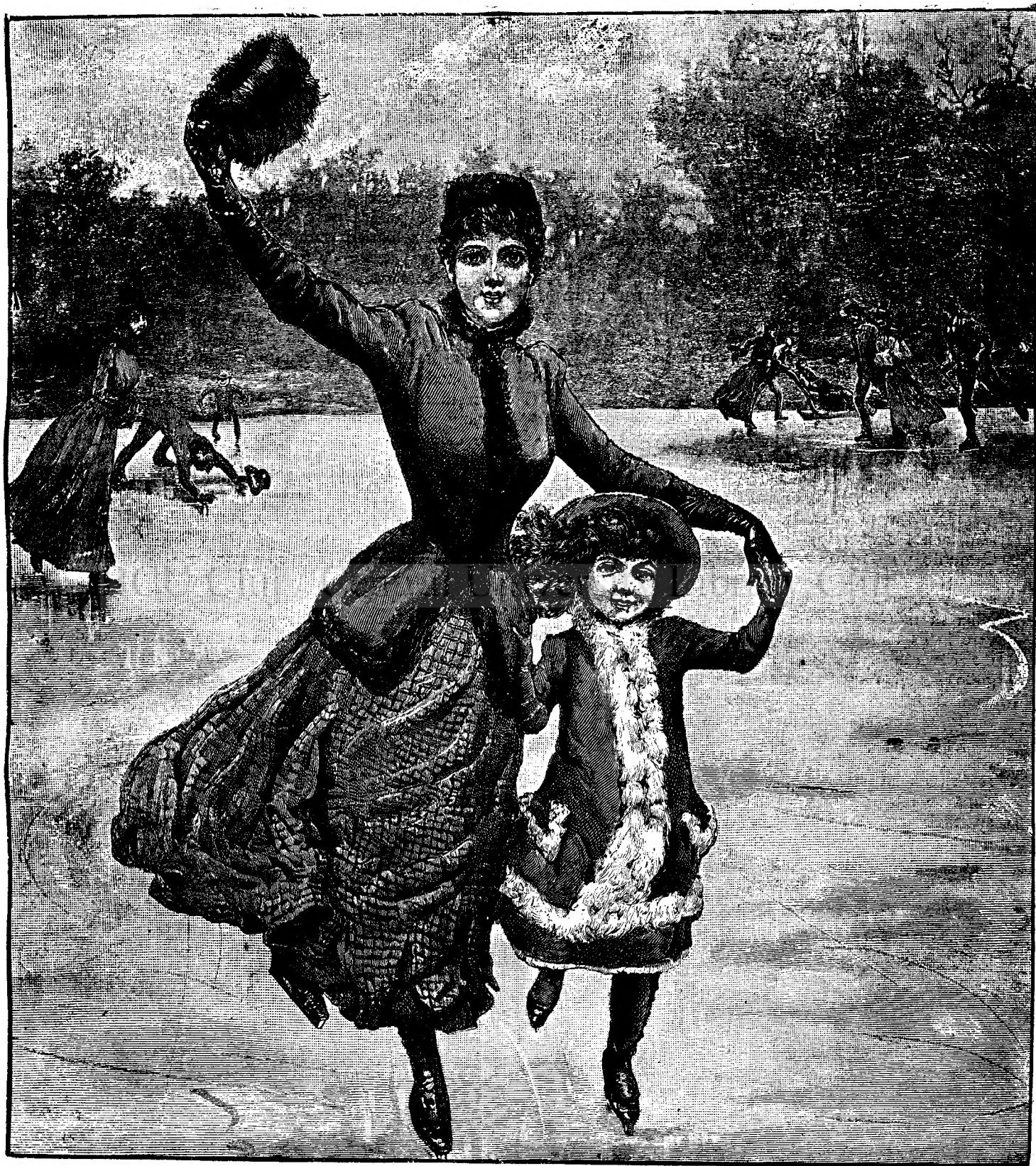
Pentru regina și cele câteva persóne din suita sa intimă care încá o insoțiau, se inchiria tot catul înteiu, in care sânt sălile mare și vechile salóne de paradă.

Fetele prietenóse cari me intëmpinară la sosire par mahnite, ingrijate, cum nu erau odinórá in București, secretarul reginei, medicul ei, o dșóra de onóre, dșóra Caterina ***; ol acéstă sinceră și credincióasă!... Să me ierte că am numit-o pe jumătate și că salut aci, in trecët, discreta și nețermurita adorație pentru suverana sa.

Pe la dece ore, fui inșciințat că regina me póte primi. Sala unde fusei condus, e păzită de niște vechi și buni servitori, pe cari-i cunoscu, de óre-ce adesea, in București, îmi deschiseră ușile apartamentelor Majestății Sale.

In fundul unui mare salon pe ale căruia ușe erau coróne regale, al căreia tavan susținea încá candelabre imense de sticlă venețiană, regina, in rochie albă, e pe un fotoliu și-mi zimbește de bun venit, cu bunătatea-i neaseménată... Dar, cât i s'a schimbât fața, cât a slăbit... Din primăvera trecută, par' că ar fi îmbëtrânit cu dece ani.

— E atât de bolnavă, îmi spuse aci de diminetă dșóra Caterina ***; atât de bolnavă... Și-apoi, nici nu mai merge pe picióre; e de nevoie să fie rădicată pe

Primul patinat.

sus séu dusă pe roțițe, in fotoliu; nu mai are talia ei frumoasă, dréptă, mersul seu mândru de regină.

La picioarele ei, pe un jeț, ca un copilăș mângăiat, e dșóra Elena ***, îmbrăcată cu o rochie de stofă rosă fórté simplă, cu ochii ei negri tot vioi și închisitori. In atitudinea sa, e ca un fel de afecție ca să se arate față răsfațată, ca o copilă a acestei mame adorabile, și eu observasem alte ori că, când nu eră «galeria», purtarea ei față cu regina eră in totd'auna mai rece și mai rezervată. — Acésta nu pôte s'o apere; puținé femei, in adevér, sânt in stare să se arate in totd'auna ceea ce sânt in realitate, fără de o mică prefăcătorie, fără ca să țintescă la a face o impresie frumoasă, — acésta chiar inconșcient. Nu me indoiesc, de altfel, că n'ar fi fost din parte-i o iubire sinceră pentru acésta mamă adoptivă și că n'a plâns cu adevérat despărțindu-se pentru totd'auna de dënasa.

In giurul reginei, e un grupuleț, intru câțva credincios, care a urmat-o in cruda sa plecare și care constituie aci curtea sa; cu totul opt séu dece persóne. Și se vorbește aprópe cu veselie, dar făr' de incredere deplină... Regina îmi spuse, riđënd, aceste vorbe, care nu e mult până ce se vor adevéři: «Sântem, șcîi, exilații din Veneția.» Și adaoșe, ceva mai măhnită: «Sântem chiar, după cum pretind unii, un mic grup de reu făcători față cu Europa.»

Sânt dator să esplic aci, in câteva cuvinte care eră anume situația dșórei Elena *** la curtea României. Din simplă domnișórá de onóre, cum o cunoscusem, acum o aflai logodnică prințului regal. In adevér Camerile nu dăduseră nici odată invoire acéstei căsătorii și regele trebuia să și-o retragă. Dar totuș nu fusese o ruptură, de óre-ce prințelul regal rechemat de familia sa in Germania, ca să fie supus unei retrageri severe in castelul ereditar, nu-ș inapoiase dșórei Elena *** nici cuvântul seu, nici scrisorile sale, nici inelul de logodnă. Regina care dorise atât de mult unirea celor doi copii adoptivi ai sei și care, ca să contribuie la o *mesalianță*, își atrăsese nemulțumirea întregului seu popor, nu-ș perduse încă nădejdea.

Diarele din Europa comentau, cele mai multe cu rea voință, acésta situație stranie. Și dșóra Elena ***, după ce întrevăduse tronul, după ce trăise pôte luni in acest vis incântător, incepea să simtă cum se prăbușau tóte acuma, ca la deșteptare...

Proverbe.

Trist și desamăgit e acela care are prea multă incredere in vorbele altuia. (Italian.)

*

Un meșteșug și cinstea sânt cea mai bună moștenire a fiilor. (German.)

*

Lovitura, de doué ori e mai durerosă când e dela un prieten. (Francez.)

*

Flămândul codri viséză. (Românesc.)

*

Femeia cu minte se cunoșce când vorbește puțin. (German.)

*

Banii fac să alerge șchiopii și să vedă orbii. (Italian.)

*

Vanitatea e o plantă care nu dă fructe. (Spaniol.)

Schițe de excursiuni feriale

prin munții din Bucovina, anul 1890.

III.

Adouă di plecai in societatea domnilor Vorotneskul, Rohoveskul și Tarasievici, spre comuna «Șipotul Cămăral», care se află dela Seletin spre sud intr'o depărtare cam de-o oră și jumătate. După ce eși din Seletin respective din cotul seu sud-vestic numit Ropocel, valea Sucevei se tot îngustéză¹; nălțimile munților din drépta și din stânga se apropie din ce in ce mai mult de planul drumului; pădurile se cobóră pe cóste mai spre vale și regiunile devin mai selbatice, dară și mai interesante. Naintând prin strimțórea acésta de tot romantică, iată că se ivește dinainte comuna huțănescă «Șipotul» pe teritorul fondului religionar.

Spațiul dintre munți incepe a se lărgi și in curând și se deschide un platou de dimensiuni mai restrinse decât cela al Seletinului. Intr'acésta esplanadă se respândéște comuna Șipotul. La un punct din comuna acésta trebuirăm să trecem riul Suceva de pe ștergul stâng pe cel drept, căci astfel merge drumul. Trecerea se face anume printr'un pod de lemn acoperit, care in miniatură aduce aminte de podul cel mare, ce mijlocește trecerea peste acelaș riu dela gara Ițanilor spre orașul Suceva și din contră. Câțiva metri din sus de podul comunei Șipotul se găsește un cataract. Cataractul acesta e cam de vr'o patru metri in nălțime². Huțanii îl numesc in limba lor «Huc» adecă «durăitóre.»

Stânca, peste care se rostogolește apa, formând cataractul, este de colóre sură-intunecată. Apa și-a croit vr'o trei săpături adânci in stâncă, prin cari se vésă in jos, spumegând și făcënd larmă mare. Dela deal de cataract forméză apa un lac natural, cu ajutorul căruia se pune in mișcare o móră construită de-a stânga cataractului.

De-o parte vuește cataractul in cadența sa, de alta hodorogește acea móră din apropiere. Cataractul și móră își fac aceeaș impresiune, ca și când s'ar certă doué vecine hărțăgóse.

Eu, ajuns acolo, me coborși din trăsură, me oprîi in lontrul podului și priviam prin feréstă la acele doué obiecte lărmuitóre. Iară companionii mei, adecă domnul Rohoveskul și cu ceialalți plecară puțin mai departe și discălicară la domnul Rohoveskul. Eu aveam să le urmez indată intr'acolo.

Privind din podul riul la cataract și la móră, cugetai in mine, de ce să strige numai ele și eu să tac? Drept aceea me amestecai și eu in larma lor și le adresai cuvintele următóre:

Vecine guralive, salutare!

Ve strigă din podeț un călător,

Se vede că tractați de-un lucru mare,

Hodorogind cu svon asurđitor.

Tu brudă copiliță, tu Sucevă,

Îți bucimi întemplări din obârșii,

Iar' proștii đic, că morii faci gâlcévă

Și că te mādărești cu șegi șglobii

¹ Calea dela Ștrajă până in «Șipot» duce tot pe lângă riul Suceva și tóte apele de-o parte și de alta clau tot in Suceva.

² Cu bună sémă cel mai mare cataract, din câte se forméză de apele munților din Bucovina.

Eu alte socotinți am despre tine
Și le voi respândi jos prin melcag:
Că tineră, cum ești, te porți și bine,
Dar' că răpștești și vuetul ți-i drag.

Iar' tu morișc' ascultă, fii cuminte,
Și nu sta 'n clenciu cu cea vecin' a ta;
Căci ea-i de fire tineră, fierbinte,
Se 'nfrână greu, ca și-o copilă rea.

Deci pune tu măsură larmei tale
Și pilde bune tu la tineri dă!
Atunci intră-va pacea 'n astă vale,
Ce nu departe sus pe culme stă.

Așă strigai și eu cât ce putui in vuetul cataractului și al morii. — Numai ce observai dela un timp, că atât cataractul își slăbi vuetul, cât și mōra își schimbă hodorogitul într'un frēmēt ușor, care sună asemenea unui vēt lin, ce trece printru trestfii. Regiunea comunei «Șipotul» dispărū cu totul din vederea mea și in locu-i se desfășurā dinaintea mea o lume cu totul nouă, un șes nemărginit. In mijlocul șesului vedeam mișcându-se niște figuri uriașe cu chipuri ciudate, cari inse peste tot semēnā cu ale ōmenilor.

Tot pe acel șes erā 'ntinsă o mēsă de granit de dimensiuni nespūs de mari. Pe mēsă se aflā boi întregi fripți, tot așă cerbi, căpriōre, mistreți și urși de mărimi rare. Printre fripturi se rădicā ulciōre de mărimea buților (antalelor), pline cu vin cultivat pe cōstele munților Rodnei și ai Năsēudului, in Ardeal. Deosebit de aceste se zăriā movile de afine și de merișore și alte pōme, ce provin prin sinul munților. Bătētor la ochi erā rāscovii murați și pregătiți pentru gustare; mărimea bureților acelora se putea comparā cu clopotele mănăstirilor nōstre.

V. BUMBACU.

Pomul de Crăciun.

De Th. Dostoievski.

Gintr'un mare oraș, in ajunul Crăciunului, pe un frig grozav, vēd un copil mic încă, de șase ani, pōte și mai mic, nu destul de mare pentru a-l trimite după cerșitorit, dar in de ajuns pentru ca peste un an, doi, să fie cu siguranță trimis. Acest copil se deșteptā intr'o ȃi intr'o vizunie umedā și frigurōsă. E infășurat intr'un fel de pēcătōsă rochiță de casă și tremurā. Respirarea îi iese in aburi albi: e aședat intr'un colț pe o ladă; ca să-i trecā de urit, el grăbeșce din adins rēsufierea și își face o plăcere vēdēnd-o cum iese pe gurā. Dar îi e grozav de fōme. De mai multe ori deja de diminētā se apropiase de patul de scânduri acoperit cu un mindir subțire ca un crep, pe care stā culcatā mama sa bolnavă, cu capul rădēmat pe un pachet de hainē, in chip de pernă.

Cum se gāseșce ea acolo? O fi venit, negreșit, cu copilul seu, dintr'un oraș strein și o fi cădūt bolnavă. Proprietara bordeiului a fost, sūnt doue ȃile, arestatā și dusā la inchisōre; in acea ȃi e serbătōre, și toți ceialți locatari au ieșit. Cu tōte aceste, unul dintre ei a remas culcat de doue-ȃeci și patru de ciasuri mort-bēt, inainte de a fi așteptat serbătōrea. Dintr'un alt colț se aud vaetele unei bētrāne de optȃeci de ani, care nu se putea mișcā de reumatismuri. Acēstā bētrānā a fost in-

tr'o vreme dadacā la copii intr'un loc; acum ea mōre cu totul singurā, se vaetā, geme, mornăeșce la copil, care incepe a se teme de a se apropiā de colțul unde dēnșă horcāe. Gāsise de bēut in coridor, dar n'a putut să punā māna nici pe cea mai micā cojiță de pāne și, pentru a ȃecea ōrā, el vine să deștepte pe mama sa. Acuma incepuse a se teme inacea intunecime. Se inop-tase de mult și foc nu se face. Bājdāind, gāseșce obrazul mamei sale și se mūrā că nu se mai mișcā și că erā rece ca pāretele. «E ōre așā de frig!» gāndi el. Stā cātva timp nemișcat cu māna pe umērul mōrtei, apoi incepe a suflā in māni ca să le incālȃdēscā și nimerindu-și chitiuța pe pat el cautā binișor ușa și iēsā din vizunie. Ar fi ieșit mai de demult, dēcā nu i-ar fi fost fricā de cānele cel mare, care, colo sus, in coridor, la ușa vecinului, latrā tōtā ȃiua. Dar cānele nu mai e acolo și iatā copilul in uliță. — «Dōmnel ce oraș!» Nici odatā nu mai vēduse așā ceva. Acolo, de unde el vine, nōptea e mult mai intunec, nu e decāt o lampā pentru tōtā uliță; căsuțe mici, jōse, de lemn, inchise cu oblōne; in uliță, de cum se inoptēzā, nimeni; tōtā lumea se include in casā; numai o mulțime de cāni cari urlā, sute și mii de cāni cari urlā și latrā tōtā nōptea. Dar in schimb, acolo erā așā de cald! Și se dādea de māncare. «Aice, Dōmnel ce bine ar fi să mānānci! Ce de șgomot aice, ce de huet, ce de luminā, ce de lume, ce de cai și de trāsuri! Și frigul, frigul!» Trupul ostenit al cailor fumegā frig, iar pe nārile lor arȃdetōre ies aburi, albi; potcōvele sunā pe pavēua in lapoviță. «Și cum se imbulzeșce lumea!... Dumneȃeule! Cum aș vrē să mānānc ceva, cāt-de-cāt!... Și cum me usturā degetele!...»

***

Un gardist trece și intōrce capul ca să nu vēdā pe copil. «Iaca încă o stradā... O! ce largā e! Au să me strivēsc pe aci, negreșit. Cum strigā toți, cum alērgā, cum se duc și se 'ntorc... Și luminā și iarăș luminā! Dar asta ce-i? O, ce geām mare! Și dupā geam o odaie, si in odaie un pom, care se inaltā pānā in tavan; e pomul de Crăciun!.. Și ce de luminā sub el! Colo sūnt hārtfii aurite și mere de giur impregiur pāpuși și cāșori. In odaie sūnt copilași bine imbrăcați, curați; ei rid, se jōcā, mānāncā, bēu. Iatā o fetiță care incepe a dānțui cu bāetașul. Ce frumoșā, e! Iatā musica, se aude prin geam...»

Copilul priveșce, admirā și zimbeșce; el nu mai simte dureri la degete, nici la piciōre, degetele mānilor s'au fācut roșii de tot, nu le mai pōte indōf și-l dor cānd le mișcā... Dar iatā că de-odatā simte durere la degete: plānge și se depārtēzā. El zāreșce prin o altā ferēstrā o altā odaie, cu alți copaci și prājiture de tot felul pe mēsă, migdale roșii, galbene. Patru frumoșe dame stau jos și cānd soseșce cineva, îi dau prājiture. Ușa se deschide la fiece minut, intrā o mulțime de domni. Micul s'a strecurat, a deschis de-odatā ușa și a intrat. O ce huet s'a fācut vēdēndu-l, ce neliniște! In-datā o damā s'a sculat, i-a pus o copeicā in mână și i-a deschis ea ēnsaș ușa din stradā. Ce fricā i-a fost, mititelul!

***

Copeica i-a cădūt din mână, rēsunānd pe trēpta scārei: el nu mai putea să stringā micile sale degete, destul de degerate pentru a putē ținē piesa. Ieși fugind copilul, și fugi iute-iute. Unde mergea? Nu șciea. I-ar fi fost voia să plāngā încă, dar îi e prea fricā. Și el alērgā, alērgā, suflānd in māni. O amāriciune îl prinde: se simte așā de singur și așā de turburat! Și de-odatā, Dōmnel ce mai este? O mulțime de ōmeni cari se

opresc și admiră: «La o ferăstră, după un mare geam, trei păpuși frumoase, îmbrăcate cu bogate rochițe roșii și galbene și întocmai ca și cum ar fi fost viii! Și un moșneguț care stă și par că cântă din vioră. Mai sunt apoi și alți doi în picioare, cari cântă pe niște viore mici și dau din cap cu măsură. Ei se privesc unul pe altul și buzele lor se mișcă; curat că vorbesc! Numai nu se aud prin gém.» Și copilul gândește de-ocamdată că-s vii; dar când înțelege că-s niște păpuși, el începe a râde. Nici odată nu mai văduse și nici nu știe că sunt! Și ar vré să plângă, dar e așa ciudat, is așa de ciudate păpușile celea!

***

De-odată se simte apucat de haină. Lângă el e un băet răutăcios, cere îi trage un pumn în cap, îi smulge chitiuța și-i dă un picior.

Copilul cade. În acelaș timp, se aude un țipet; el stă un moment inlemnit de frică, apoi se ridică dintr'o săritură și începe a fugi, împinge o pörtă și se ascunde într'o ogradă după o grămadă de lemne: «Aice n'are să me mai găsescă; e intunerec aice.»

El se ghemuește; în spaima sa de abia mai pöte respira.

Și de-odată începe a se simți mai bine: mânuțele și picioruțele nu-l mai dor, îi e cald, cald ca lângă o sobă și tot trupu-i tresare... Ah! o să 'adormă! Ce bine-i de dormit aci! «Voi sta o lécă aci și apoi me voi duce iar să väd păpușile», gândi mititelul și începü a suride la amintirea păpușilor. «Par' că erau viii...»

Apoi iată că aude cântecul mamei sale. «Mamă, dormii! Ah! ce bine-i de dormit aice!...»

— Vino la mine, băetele, să veđi pomul de Crăciun, dise o voce dulce.

El cređu de-odată că eră mama sa; dar nu, nu eră ea. Cine dar îl chiamă? El nu vede. Dar cineva se plécă asupra lui și-l înfășöră în intunerec; și densusul intinde mâna și... de-odată... oh! ce lumină! o, ce pom de Crăciun! Nu, nu-i un pom de Crăciun, n'a mai vädut așa ceval!

Unde se află el acum? Totul strălucește și numai păpuși de giur impregiur. Dar nu păpuși, niște băeți fetițe, numai străluciau grozav. Toți se întorc impregiurul lui, ei sböră, îl îmbrătoșeșă, îl iau, îl duc și chiar el însuș sböră. El vede pe mama sa privindu-l și rîdendu-i vesel.

— Mamă, mamă! ah! ce bine-i aice! îi strigă mičuțul. Și din nou îmbrătoșeșă copiii și ar vré să le povestescă istoria păpușilor dela gém. Cine sunteți dvöstre, fetitelor? întrebă el rîdënd și cu dragoste.

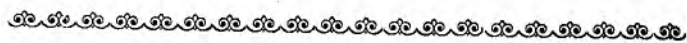
— E pomul de Crăciun al lui Isus. La Isus în ~~acea~~ și e totdeuna un pom de Crăciun pentru copilașii cari nu au un pom al lor...

El află că toți băetașii și töte fetițele erau copii ca el, unii morți de frig în coșarce, unde-i părăsise la pörta slusbașilor din Petersburg, — alții morți la doice în vizuniile fără aer ale Tchauhkanilor; unii morți de fόμε la sinul impietrit al mamei lor în timpul fόμεtei, alții otrăviți prin infecția vagónelor de clasa a III-a. Toți sânt aci acum, toți ângerăși acum, toți la Isus și el însuș printre ei, întindendu-ș mânilor asupra lor, binecuvântându-i pe ei și pe mamele lor care pécătuiseră. Mamele acestor copii de asemenea sânt acolo de o parte și plâng. Fiecare își recunöște fiul séu fica și copiii sböră cătră ele îmbrătoșându-le, ștergându-le lacrimile cu mânuțele lor și rugându-le să nu mai plângă, pentru că ei se simt atât de bine acolo...

Iar jos dimineța portarul găși micul cadavru al

copilului refugiat în curte înghețat după grămada de lemne. S'a găsit și mama lui...

Ea murise înainte lui. Amëndoi s'au revädut în ceruri, în casa Domnului.

Ilustrațiunile nöstre.

Doctorul Assaki.

În timpul din urmă în deosebi știința medicală și la români a găsit cultivatori esceleñți. Unul dintre cei mai de frunte este și doctorul Assaky al cărui portret îl publicăm în fruntea foii nöstre.

Doctorul George Assaky s'a născut la Iași în 1 ianuarie 1855 și deodată cu nașcerea sa a moștenit un nume ilustru la români, căci este nepotul nemuritorului George Assaky, care a întemeiat diaristica română, teatrul român și alte instituțiuni culturale.

A studiat liceul la Iași, a făcut cursul medical la Montpellier cu succes strălucit, apoi la 1876 a fost numit profesor de fiziologie experimentală la Callège de France. Pe timpul resboiului ruso-româno-turc s'a întors în țeră și a făcut servicii medicale. Rentorcându-se la Paris, intră din izbândă în izbândă, și 'n cele din urmă fu numit profesor agregat al facultăților de medicină, din Franța; iar Academia de științe, facultatea de medicină, i-au premiat lucrările.

În fața acestor succese mari, guvernul român s'a cređut dator a-l numi printr'o lege specială, la facultatea de medicină din București, profesor de clinică chirurgicală și șef de spital. Mai târđu, prin o lege specială, s'a creat în capitala României «Institutul de chirurgie», al cărui director s'a numit dl dr. Assaky. Este membru al mai multor societăți științifice străine și redactéză revista medicală «Clinica.»

Primul patinat.

Iérna a sosit degrabă și-a adus töte plăcerile ce ofere mai cu sémă orășenilor. Între aceste patinatul ocupă un loc de frunte.

Mama tötä tömna a promis fetiței sale, că decă va fi bună, o va duce la patinat. Ocașiunea a sosit mai iute, decăt cum ar fi gândit, lacul a înghețat și fetița nu i-a dat pace, până ce n'a dus-o la patinat.

Iată prima lecțiune. Öre cine se bucură mai mult: mama séu fetița?

Cugetări.

Urește pe cel ce te-a făcut să-ți arăți slăbiciunea.

Nu-i destul să ai daruri: frumuseță, caracter, ta-lente: trebuie să te silești a le fructifică și întrebuiñtä.

Virtutea e o perfecțiune a sufletului.

Știința te face rece și temut, arta comunicativ și iubit. Deci ca să fie omul fericit, nu-i destul să ai numai instrucție, ci și educație în gradul cel mai înalt.

Ömenii decă ar fi prea fericiți, ar fi egoiști și ar deveni nesimțitori la durerile și suferințele altora.

Când se întelnesc gândurile, se împreună inimele.

ELENA VORONCA.

Poveste de Crăciun.

Intr'o sëră de Crăciun me aflam împreună cu mai mulți prieteni la mesă. După ce spuserăm fiecare dintre noi câte o poveste, venind rëndul căpitanului Corlescu, el începù astfel:

Prietenilor, povestea ce voesc să ve-o dășir mi s'a întemplat chiar mie și ve asigur că n'am să ve esagerez nimic.

Eram elev în școlă militară când am făcut cunoșcința dșorei Maria Văreanu. Dela prima vedere m'am simțit ca fermecat de frumuseța acestei fete. Ea tot asemenea, după cum mi-a declarat în urmă, s'a simțit mișcată când mi-a întins mâna și o voce interioară par' că i-a spus că sôrta ei va fi legată pe viitor cu a mea. Am observat-o că s'a roșit la față și a lăsat ochii în jos, când i-am șoptit primele cuvinte la care nu mi-a răspuns. Îmi dăceam atunci: — «De ce nu sânt sublocotenent, aș puté prea bine să o cer în căsătorie!» M'a făcut după un an și sublocotenent și de ôre-ce legasem cunoșcințe mai strînse cu familia Văreanu, și iubirea mea pentru Maria crescuse și mai mult, am alergat într'un suflet, în prima ôi după avansare, gătit în uniformă nouă și în mare ținută, ca să cer mâna dșorei Văreanu.

Bêtrânul ei tată m'a ascultat liniștit și cu un zimbet neintrerupt pe buze, și după ce isprăvii discursul, se sculă în sus, începù să me mângâie dîcându-mi:

— Dragă Nicule, fă-te căpitan și apoi vino să te fac și eu ginere.

La așdul acestor vorbe am inghețat. Vedeam un refus net infășurat în niște frase diplomatice. Zimbetul continuu inse al dlui Văreanu me făcea până la ôre-care punct să cređ că glumește. E un om fôrte glumeț socrul meu.

Realitatea inse mi-a arătat că bêtrânul nu glumiă de loc și că vorbise cât se pôte de serios. Dar, îmi dăceam eu, ce gust are omul ăsta să-și dea fata după un ofițer cu trei trese de aur la mânecă în loc de o tresă? Ce gust are să me facă să aștept atât?

Pentru ce fata lui să me ia în căsătorie mai bêtrân cu câțiva ani? De ce nu voiă ca, când voi avé trei trese la tunică, el să aibă trei nepoți mici pe care să-i sărute și să-i jôce pe genunchi?

De ce, de?

N'am putut nici odată să aflu motivul care îl îndemnă la pasul acesta.

Peste doi ani m'a înaintat la gradul de locotenent. Me făcusem mai frumos. Îmi mai crescuse mustățile. Găsiam că fôrte înțelepțece a procedat dl Văreanu refusându-me la cea dintâi cerere. Ce aș fi folosit decă m'aș fi căsătorit ca sublocotenent? Aș fi avut cel puțin un copil după gât și câteva ilusii perdute ceva mai de timpuriu.

Indată ce croitorul mi-a cusut la tunică și la chi-piú încă o tresă de fir de aur, am pornit cătră dl Văreanu, care indată ce me zări, începù să zimbescă și ședù pe scaun ca să m'asculte. Zimbetul lui îmi făcea fôrte rou; eră ca un prognostic care-mi arată mai dinainte că o să flu iar refusat. I-am cerut iar mâna ficeei sale. El, zimbînd mereu, s'a uitat la mânecile tunicei

părënd că numără tresele, apoi mi-a dîs mângâindu-me:

— Dragă Nicule, fă-te căpitan și apoi vino să te fac eu ginere.

N'am mai răspuns nimic și am plecat puțin cam supêrat pe bêtrân. Am început să-l blastem pe drum pe el și mania lui d'a-și mărită fata după un căpitan.

Aș fi vrut să-mi resbun insurându-me cu o altă fată; iubiam inse prea mult pe Maria și nu puteam să fac una ca asta. Câte odată îmi veniă să cređ că sânt ursit să nu me mai insor nici odată. Me temeam că pôte vre unui maior i-ar veni într'o ôi gustul să cêră mâna Mariei și socrul meu, cum eră el doritor d'a avé un ginere cu grad înalt, să i-o dea. Intr'un asemenea cas, ce aș fi făcut eu? Tôtă lumea care me vedea așă de intim cu familia Văreanu, me întrebă că de ce nu cer mâna Mariei? Celor care îmi dedeau astfel de sfaturi, nu șcieam ce să le răspund. Me roșiam și luam altă vorbă. Atitudinea mea dădea bănueli multora și diferite istoriôre, scornite de sigur de prietini, începuse să circule prin oraș în socotêla mea. Intr'o vreme me hotărîsem să plec din București, să me mut la o garnisonă dela marginea țerii, la Dorohoi séu la Severin, numai și numai să scap de șoptele lunei. N'am putut pune inse în practică acéstă hotărîre, de ôre-ce mi se apropiase timpul d'a fi înaintat la gradul de căpitan.

Bêtrânul Văreanu de sigur, se informase mai înainte decăt mine despre înaintarea mea. El șciea chiar și ziua când trebuia să apară decretul de înaintare în «Monitorul Oficial», după cum mi-a povestit în urmă.

În ziua de 24 decembre, acel an, primesc un răvaș, scris de mâna Mariei și semnat de tatăl ei.

În acest răvaș eram poftit la ei la mesă în sêra aceea.

M'am îmbrăcat cu tunica cea mai nouă și am pornit.

După mesă, am observat că lipsa Mariei se prelungește. Mi-am inchipuit că este indispusă și că s'a retras în vre-o altă cameră.

S'a adus pomul Crăciunului încărcat de jucării și de daruri pentru copșii dlui Văreanu și pentru invitații aflați de față. S'a împărțit tot. Bucuria copșilor eră nemărginită.

Gălăgia făcută de ei ne asurdiă. Fiecare își arată și își mângâia Polișinelul séu Arlechinul ce primise; fiecare admiră gravurile colorate de prin cărțile de basme cu care fuseseră dăruiti.

Când pomul remase despuiat de daruri, dl Văreanu se adresă cătră mine cu un aer grav și-mi dîse:

— Căpitane, ție nu ți-am dat nimic!...

Me numiă căpitan, fără să fi fost! Asta m'a surprins, dar am cređut că glumește.

Apoi, cu ôre-care dulcêtă în voce, îmi dîse iar:

— Nu ți-am dat nici un dar căpitane!...

Drept răspuns am făcut o mișcare din cap, ca și cum i-aș fi dîs că sânt prea în vêrstă pentru a me așteptă la daruri din pomului Crăciunului.

El inse strigă tare:

— Mario!

Maria apărù în pragul ușei, zimbîtore și frumoșă. Dl Văreanu se sculă după scaun, înaintă cătră ficea sa, o apucă de mână și o apropie de mine, dîcându-mi:

— Dle căpitan, îți dau pe fata mea.

De anul nou, am fost într'adevêr înaintat la gradul de căpitan, iar de Bobotéză la rangul de soț fêricit al domnișorei Văreanu.

DIMITRIE TELEOR.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Academia Română a ținut vineri o ședință publică, sub președinția dlui Urechia. S'a comunicat, între altele, o foarte interesantă colecțiune nouă din biblioteca Marciană, dela Venetia, descoperită de neobositul ministru român dl C. Esarcu. Dl V. A. Urechia le-a depus însoțindu-le de o notă, care le arată însemnătatea lor. Aceste documente se referă tot la deslășirea Bucovinei și nu sânt cuprinse în Hurmuzake și nici în ultimele publicațiuni din Viena, asupra acestui eveniment. Dl baron Guillaume a trimis Academiei un mare manuscris al seu: «Bibliografia Daciei.» S'a dat în cercetarea secțiunilor literară și istorică.

Lectură pentru tinerime. În librăria Ig. Haimann, București Calea Victoriei 102, a apărut: «Biblioteca albastră ilustrată» colecțiune nouă de volume în 8°, cu gravuri frumoase, tipărite cu multă îngrijire pe hârtie bună și destinate tinerimei dela 8—16 ani. Prețul volumului broșat, 3 lei; în legătură de lux, cu poleielă bogată, 5 lei. — A apărut acum: «Cerbul de aur» și «Alte basme» de Dumitru Stăncescu. Cu 13 ilustrațiuni originale de Jiquid și portretul autorului, un volum. — Volume apărute mai înainte: «Topo», cum au petrecut trei copii români în Italia. — «Curcanul», (Meleagris Gallopavo). — «Muflu.» — Trei istorii, imitate din englezește, de Jip, și ilustrate cu 30 gravuri de Kate Greenway și alții, 1 volum. — «Ciorap-de-piele», povești americane, de Fenimore Cooper, traduse de Smara, cu 11 ilustrațiuni, un volum. — Alte volume sânt în preparațiune.

1001 nuvele. Am anunțat, că sub titlul acesta a început să iasă la București o culegere de nuvele traduse, după autori străini. Acum acesta publicațiune a ajuns la fașciora a 4-a și urmăzează să iasă de două ori pe săptămână. A dat până acum nuvelele: «Răsboiul» de Zola, «Justin și Iustina» de Richebourg, «Crime misterioase» de Jean Richepin, «Secretul morarului» de A. Daudet, «O nebună» de Guy de Maupassant, «Insulele Șerpilor» de Carmen Sylva, și va continuă a da nuvele tot noi și alese din toate literaturile. Incepând cu fascicula a 4-a 1001 de nuvele au început a da ca adaos scrierea de senzație «O exilată» (ultimele evenimente din familia regală română) de Pierre Loti și în curând (după sprigin) va începe a da, tot ca adaos, o copertă cuprindând varietăți, curiosități de actualitate și științifice, glume, petreceri, din cele mai îgrigite. Abonamentul pentru o serie (20 de côle) este numai de 1 fl. la tipografia «Luptei» în București.

Reviste și diare. Anul viitor pare a fi rodnic pentru presa română, căci deocăta patru-cinci reviste își vestesc aparițiunea. Am anunțat eșirea «Filologului Român», a «Rënduniceii» și a «Fóiei Poporului», acum mai adaugem «Revista Critică-Literară» care va eși la Iași, sub direcțiunea dlui Arone Densușianu odată pe lună, ocupându-se de cercetări literare și publicând studii de estetică, analize critice, povești, memorii, scene istorice, căletorii, literatură populară, piese teatrale, poezii etc. Abonamentul pe an pentru Austro-Ungaria 6 fl. O altă revistă va apăre la Gherla sub titlul «Lumea Literară» sub redacțiunea dlui George Simu, va eși de două ori pe lună, cu ilustrațiuni. Prețul pe an 4 fl. Până și 'n America va eși un diar românesc; titlul lui va fi «Republica Română», director dl Ioan Manolescu. Iar aici acasă «Luminatoriul» anunță, că în Timișoara are să apară în curând un diar politic de di, ori «Luminatoriul» va eși în toate zilele, dar sub altă redacțiune. Prețul pe un an va fi 8 fl.

TEATRU ȘI MUSICA.

Serbarea Vulcan la Beins. Societatea de lectură a tinerimei dela gimnasiul din Beins a serbat și 'n anul acesta, la 25 decembre n. aniversarea morții episcopului Samuil Vulcan, care a fundat acel gimnasiu. Programa serbării a fost următoarea: 1, «Das macht die Liebe» marș de Blamhoffer, executat de corul instrumental, sub supravegherea dlui prof. Victor Borlanu și sub conducerea maestrului de capelă Stefan Nagy. 2, «Cuvânt de deschidere» rostit de Reverendis. domn Ioan Buteanu director gimnasiu. 3, «Din depărtare» de I. Vorobchievici esec. de corul vocal sub conducerea maestrului de capelă Stefan Nagy. 4, «Gruiu Sangeru» poezie de Vas. Alecsandri declamată de Michail Ilieș stud. de cl. VIII. 5, «Potpouriu românesc» de I. Mureșianu, esec. de corul instrumental. 6, «Viața măreță a lui Samuil Vulcan», disertațiune ocașională de Alesandru Muntean stud. cl. VIII, predată de autor. 7, «Senin și furtună» de I. Vorobchievici, esec. de corul vocal. 8, «Die Grenadierre», poezie de H. Heine, declam. de Remu Dobo st. de cl. VII. 9, «Adj Isten» de K. Zeller esec. de corul instrumental. 10, «A bajusz», poezie de Arany J., decl. de G. Kretz stud. de cl. VIII. 11, «Csárdás» de Stefan Nagy, esec. de corul instrumental. 12, «Visul meu», duet vocal prelucrat de Stef. Nagy, predat de Michail Jivanca și de Georgiu Kretz st. de cl. VIII. 13, «Mort' de Jeanne d'Arc», de Cas. Delavigne decl. de V. Popescu st. de cl. VII. 14, «Lângă mare», duet pe violină de E. Caudella, predat de I. Bozac st. de cl. VIII și Silviu Pop st. de cl. VII, acompaniat cu vocea de I. Taloș st. cl. VIII. 15, «Kera-Nastasia» canțonetă comică de V. Alecsandri, decl. de S. David st. de cl. VIII. 16, «Lăcrimioare» de Tud. de Flondor, esec. de corul vocal. 17, «Cuvânt de închidere» rostit de dl prof. Vas. Stefanică conducătorul societății de lectură. 12, «Das macht die Liebe», marș esec de corul instrumental.

Concert român în Cluș. Concertul tinerimei universitare române din Cluș, care de un șir de ani începe se bucură de cel mai bun renume, se va ține în 9 februarie 1893 st. n. Presidiul s'a constituit din dnii: dr. Laurențiu Petric președinte, Octavian Utalca v. președinte, Octavian Felecan secretar I, Octavian Popescu secretar II, Romul Pop cassar și Ioan Némț controlor; acest comitet lucrăzează din răspuțeri, ca acesta petrecere și de asta dată să stee pe un nivel cât se pôte de înalt. Comitetul a reușit a câștigă pentru participare cele mai distinse puteri, și așa concertul promite a fi splendid, având și un scop cât se pôte de nobil: ajutorarea tinerilor lipsiți de mijloce la înscriere și depunerea esamenelor. Invităriile se vor espedă în cel mai scurt timp. Atragem atențiunea publicului asupra acestei petreceri mult promițetóre care merită a fi cercetată cât de tare.

Românii și musica lor. Sub acest titlu cetim în «România Musicală» din București următoarele: Tote gintele, toate popórele-și iubesc moravurile tradiționale, își iubesc legendele și cântecele lor naționale. La unele popóre musica lor națională e mai dezvoltată, de o formă mai apropiată de artă: la altele mai puțin dezvoltată, mai puțin variată în modulațiuni și forme. Cu toate acestea, nici unii nici alții nu o desprețuesc, ci din contră caută a o dezvoltă mai mult, a o pune mai în raport cu regulele artistice moderne. De vei întrebă pe vre-un Polonez de es. de musica lui națională, îți va respunde că e singura musică frumoasă; de te vei adresă unui Grec spunându-i că musica lor națională nu e frumoasă, la moment va scóte cuțitul spre a pedepsi pe

acela care a îndrăsnit a critică un lucru sfânt lor. De vei întreba înse pe un Român, și încă pe un Român ameiț puțin în arta musicală, îți va răspunde cu dispreț, că Românii nu cântă, ci plâng; că Românii n'au musică și nici că ar pute face ceva bun din melodiile românești. Unde ești tu Haydn, mare și neintrecut artist genial, care ai ajuns la sublim cu compozițiunile tale clasice, dar cari nu ți-au nimicit nobilul teu simțiment, când a fost vorbă de musica-ți națională? Unde ești să le spui pigmeilor musicali că tu, când eră să-ți dai sufletul, când Francezii bombardau Viena, așa pe jumătate mort cum erai, ai intonat cânticul național patriotic prin care te rugai pentru împăratul teu?.. Spiritul teu ar trebui să apară pentru a le spune rătăciților, că un popor decă nu-și iubește musica lui națională, decă nu are o astfel de musică, este întocmai ca și o armată care plcă capul rușinată în fața inamicului plin de o vigóre și curagiu, produs de musica lui națională-patriotică. Omenii cari sânt însărcinați cu înstrucțiunea musicală într'o țără și cari disprețuesc musica lor națională, cultivând pe cea străină, sub pretext că e clasică, acei omeni sânt asasinii națiunii lor, sânt în fine cioclii némului lor. În Transilvania, unde este și mai mult simțită necesitatea de a se cultivă musica românească, asolo tocmai se găsesc omeni cari sistematic o înlătură.»

Serata sodalilor români din Brașov. Societatea sodalilor români din Brașov va arangia vineri în sera de Crăciun o producțiune și petrecere colegială, în sala «Hotelului Central Nr. 1.» Iată programa: 1, Musica. 2, «Sfânta di de libertate», marș de N. Popovici, executat de corul sodalilor. 3, Musica. 4, «Diua-a apus», de H. Pfeil, executat de corul sodalilor. 5, «Jidani la bătaie», anecdotă de Th. Speranță, declamată de Vasile Gall. 6, Musica. 7, «Eram pe-un vev de munte», executat de corul sodalilor. 8, Musica. 9, «Nobila cerșitore», comedie într'un act de V. Alecsandri. După producțiune urmază dans, începând cu Călușarul și Bătuta.

Dar pentru coruri. Redacțiunea revistei «România Musicală» din București oferă tuturor preoților și învățătorilor români din Ungaria și Transilvania, cari cultivă musica în popor, câte un exemplar gratuit din cartea intitulată «Coruri» de I. Costescu, aprobată în țără de ministerul înstrucțiunii publice pentru usul școlilor primare și secundare.

Operă rusă la București. În capitala României, unde tôte trupele străine fac parale, la primăveră are să sosescă și o trupă de operă rusă, compusă din 60 — 70 de persoane, printre care vestitul tenor Lubin și prima donna Pavloska. Trupa va avé și un balet compus din 12 baletiste ruse. Se ntelege, că se vor jucă mai cu sémă opere de ale compositorilor ruși ca Glinka, Rubinstein etc. Trupa va jucă acolo în luna lui aprilie.

BISERICĂ și ȘCOLĂ.

Știri bisericești și școlare. Gimaasiul Șincai se va numi un nou gimnasiu din București, care până acum a fost sucursuala liceului Matei Basarab, iar acum s'a despărțit ca gimnasiu independent. — Următor al episcopului Melchisedec, adeca episcop la Roman, s'a ales de congresul parlamentar, compus din cameră, senat și sf. sinod, PrSSa Inocențiu Ploșteanul, vicariul mitropoliei din București. — Dl Cornel Beșan, fiul dlui Mihail Beșan, notar public reg. în Lugos, la 24 decembrie a fost promovat de către universitatea din Budapesta la gradul de doctor în drept.

Noul dar al episcopului Pavel. Esc. Sa Dl episcop Mihail Pavel a făcut diecesei sale un prea frumos dar de Crăciun, anume în ședința consistoriului din joia trecută a depus *douăzeci și cinci de mii* de florini ca adaus la fondul Pavelian subsidiar, care astfel s'a urcat la suma de 425,000 fl. Abia în nr. trecut însemnăram, că In. Pr. SSa în anul acesta a restaurat catedrala cu spesele sale de peste 30,000 fl.; tot în anul acesta a făcut și fundațiunea de 16,000 fl. la institutul Francisc-Iosefian pentru creșterea unui tiner român gr. c. și a dat 6000 de florini pentru ajutorarea a 60 de preoți din diecesa sa: așa dară suma dăruirilor sale din anul curent, de care șcie și lumea, se urcă peste 77,000 fl. Un fapt atât de măreț acesta, încât ori-cine trebuie să i se inchine cu respect și devotament!

Mitropolitul din Blaș se va alege. După mórtea mitropolitului dr. Ioan Vancea, șovinismul diarelor maghiare a pretins, ca guvernul să casseze dreptul de alegere de mitropolit al românilor gr. c. Acum aflăm, că de asta-dată nu li s'a implinit dorința. Maj. Sa monarcul respectând dreptul acesta, cu hotărârea Sa din 12 novembre a dat voie să se facă alegere. Rescriptul a și sosit la ordinariatul mitropolitan din Blaș, care acum va avé să statorescă modalitățile alegerii. Luăm cu plăcere act de acésta învingere în contra șovinismului turbat; ne-am fi bucurat înse și mai mult, decă dreptul de alegere s'ar fi estins asupra întregii provincii mitropolitane, căci este o mare anomalie, că mitropolitul din Blaș, care este cap al tuturor românilor gr. c., se alege numai de către archidieceasa Blaș și în parte prin diecesele Gherla și Lugos, iar diecesa Orăđii-mari n'are nici un vot.

Adunare pentru școle la Năsăud. Dl dr. Ioan Pop, vicar în Năsăud, a convocat pe 27 decembrie acolo o adunare a reprezentanților tuturor comunităților grănițerești și confesionale, spre a se sfătuți în privința pașilor ce ar fi a se întreprinde în scopul de a-și apără determinațiunile instrumentului fundațional, în special de a se apără dreptul de proprietate al comunelor grănițerești la fondurile școlare, apoi caracterul confesional românesc al școlilor susținute de acelea. La acésta adunare avea să trimită fiecare comunitate grănițerească și confesională câte patru reprezentanți. S'a și ținut.

Societăți de ale tinerimei. «România Jună», societatea academică română din Viena și-a ales pe anul administrativ 1892/93 următorul comitet: Președinte: Drd. med. Nicolae Comșa; vice-președinte: Drd. med. Alesandru Codarcea; secretar I: stud. med. Alesandru Vaida Voievod; secretar II: stud. med. Corneliu Ivanescu; cassar: Drd. med. Tit Liviu Tilea; controlor: Drd. med. Eronim Tătar; bibliotecar: stud. silv. Ioan Cuporencu; econom: Drd. med. Ionel Capșa.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Nicolae Faja, farmacist în Brăila, originar din Transilvania, s'a logodit cu dșora Maria U. Eremia, la 6/18 decembrie în Brăila.

Căsătoria prințului moștenitor al României. Dilele trecute s'a semnat la Sigmaringen contractul de căsătorie între prințul Ferdinand al României și prinsesa Maria de Edimburg. De față au fost, afară de prințul Ferdinand și prinsesa Maria, ducele de Edimburg cu soția sa, câțiva dintre membrii familiei de Edimburg dl Hadinge ministrul Angliei. Celebrarea căsătoriei se va face la 29 decembrie st. v. (10 ianuarie st. n.) **Afară**

de persoanele, pe care le-am numit, vor mai asista la cununie, dnele Maria Cantacuzino n. Mavros și dna Grecean n. Steghe, care vor fi atașate pe lângă persoana princesei Maria. A doua zi după cununie, regele Carol va pleca la castelul dela Segenhaus, spre a vizita pe regina bolnavă și se va întorce în România pe la Boboteză. Părechia nouă va sosi în România pe la 20 ianuarie st. n. Se crede, că prințul Ferdinand în luna lui februarie își va duce soția la Iași, undă vor sta câțva timp. Din subscripțiunea făcută pentru darul de oferit princesei Maria, s'au încasat până' acum aproape 180,000 lei.

Dl dr. Vasile Lucaciu, deodată cu mandatul d'a-și face pedepsa de închisore la Seghedin, a primit și ordonanța episcopului seu dr. Ioan Szabó, prin care e suspendat și dela beneficiul parochial. Dl Lucaciu a pornit la Seghedin, însoțit de mai mulți amici, și ș-a început închisorea la 30 l. c. Procesul pentru calumnie care i s'a intentat de către procurorul din Dobrițin, se va pertracta în 27 ianuarie la tribunalul din Sătmar.

Constantin Pappfalvi, reposatul preposit și canonic al bisericii catedrale mitropolitane din Blas, s'a înmormântat la 10/22 l. c. A pontificat vicariul capitular Ioan M. Moldovan, însoțit de membrii capitului și de alți preoți. Cuvântarea de jale a fost rostită de canonicul dr. Alesandru Grama. Reposatul s'a născut la 20 iunie 1804 în comuna Popfaleu aproape de Cluș, unde părintele seu a fost cantor și s'a numit Grigorie Păpuciu. Numele Pappfalvi i s'a dat reposatului de către profesorii maghiari din Cluș, unde densusl a făcut studiile secundare; la Blas a studiat teologia și s'a stințit preot în 1827. A fost paroc în Hunedóra, vicar la Hațeg, canonic s'a ales în 1851. În comuna sa natală a edificat o biserică, pe care a și înzestrat-o cu toate cele trebuincioase. Înainte de morțe a făcut o fundațiune de 12,000 fl. pentru copii săraci.

Trusoul princesei Maria de Edimburg. Toaletele au fost comandate la Londra, stilul «imperiu» domină și colorea rosa; sânt 24 jupone pentru diferite toalete. Tote tonurile sânt reprezentate. Dela gama negligeurilor și a rochiilor de casă, cu broderii și dantele palide, până la tonurile cele mai întunecate ale costumelor de preumblare și de patinagiu, trecem prin strălucirea toaletelor de serată și bal, în cari catifelele, brocardurile bogate și pietrele scumpe se amestecă. Rochia

de mirésă se compune dintr'un «foureau» de poulde-soie albă brodată cu cristale de mărgăritar și argint; o ghirlandă de flori de portocal brodează trenă formând mantie de curte. Corsagiul, în catifea miroir albă, e reținut la talie printr'o centură largă de satin alb, care se innodă într'o parte sub un buchet de flori de portocali. Toaleta de călătorie e de postav cenușiu-argintiu, brodată cu alb și argint, garnisită cu postav alb brodat asemenea. Toaleta pe care princesa are s'o porțe sosind în capitala României, e o rochiă de catifea verde și aur, jupa e dréptă, cu trenă lungă și corsagiul (forma «imperiu») e brodat cu pasmanterii de aur și mătăsă în tonurile catifelelor. O lungă mantilă helitrop și aur garnisată cu vulpe argintată acopere în întregime toaleta și complecteză cu o «toque» de catifea și aur această armonioasă toaletă.

Poșta redacțiunei.

Bocșa-montană. Șirele prietenose ne-au făcut multă bucurie. Mulțumim pentru felicitare. Abonamentul s'a primit. Numele reclamate s'au trimis.

Redacției „România Musicală” în București. Grăbim a ve liniști, că «svonul» se reduce la o simplă greșelă de tipar. În acea notiță trebuia să fie, că dl Nottara se va numi profesor de «mimică», dar în loc de cuvântul «mimică» s'a cules «musică». Indreptată această, ve mulțumim de binevoitoarea atențiune.

Călinđarul săptămânei.

Țiua săptăm.	Călinđarul vechiu	Călinđ. nou	Sorele
Dumin.	inaint. de nașc. Domuului, Ev. Mat. c. 1 gl. 5, a inv. 8.		res. ap
Duminecă	20 Mart. Ignatie	1 Jan 1803 n. n.	7 50 4 18
Luni	21 Mart. Iuliana	2 Abel	7 50 4 19
Mărti	22 Mart. Anastasia	3 Daniil	7 50 4 20
Mercuri	23 SS. 10 Mart. din Grit.	4 Isabela	7 49 4 23
Joi	24 Mart. Eugenia	5 Simeon	7 49 4 23
Vineri	25 (*) Născ. Domuului	6 (*) Bst. Diu	7 49 4 25
Sămbătă	26 (*) Scobor Precăzute	7 Raimond	7 48 4 25

Anul 1892 se 'nceie cu numărul viitor. Rugăm cu stăruință pe toți aceia cari încă nu ne-au respuns prețul abonamentului pe anul curent, să binevoiescă a-l achită, căci în cazul contrar vom fi siliți a sistă espedarea.

Proprietar, redactor răspundător și editor:
IOSIF VULCAN.

De oră-ce în negustoria noastră **facem inventariul** ceea ce are să țină până în 20 ianuarie 1893, și localul nostru îngust este indesuit de mărfuri, am hotărît **ca în loc de desfacere totală, să efectuim o vândare cu 20% mai ieftină**

decât prețurile ordinare.

Magasinul nostru este foarte bogat asortat cu

Papuci (ghete) femeiești cu zug	dela 2 fl. 40 cr. în sus
Papuci bărbătești de vichs cu zug	2 fl. 60 " " "
Papuci de bal și de ocașiune	1 fl. 50 " " "
Cizme pentru copii	2 fl. 30 " " "
Papuci pentru copii	25 " " "

asemenea subvestminte de iernă, ruferii, pălării, cușme, mănuși și cravate de cea mai frumoasă execuțiune și de cea mai țititoare calitate se află la

L. Nádor et Comp., magazin de papuci, pălării și articoli de modă bărbătești, în Oradea-mare, strada Pomului verde, casa Déry.

10 (3-5)